

ผลการใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนความเรียงและ
ความพึงพอใจต่อการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

The Results of Using Mind Maps on Ability of Writing Skills and Satisfaction with
Writing of Mathayom Suksa 1 Students, Secondary Educational
Service Area Office 22

ลัคณีสิริ ภัทรกุลวิศาล¹, สุวรรณีย์ ยหะกร², ศุภวรรณ เล็กวิไล³

Lucksiri Pattarakunwisan¹, Suwannee Yahakorn², Suphawan Lekvilai³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : luckypat92@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนความเรียงวิชาภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิดกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชานุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 18 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่

---

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ Student of Master of Education Program in Education of Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand.

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ Phranakhon Rajabhat University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 28 มกราคม 2563; แก้ไขบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2563; ตอบรับ
การตีพิมพ์: 26 กุมภาพันธ์ 2563

Received: January 28, 2020; Revised: February 2, 2020; Accepted: February 26, 2020

ความคิด 2)แบบวัดความสามารถด้านการเขียนความเรียง และ 3)แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1)ความสามารถด้านการเขียนความเรียงหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. แผนที่ความคิด 2. ความสามารถ 3. การเขียนความเรียง 4. ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to compare Thai language essay writing abilities of Mathayom Suksa 1 students before and after learning with the use of concept mapping, 2) to study Mathayom Suksa 1 students' satisfaction with essay writing with the use of concept mapping. The research sample consisted of 18 Mathayom Suksa 1 students in an intact classroom of Lao Pracha Utit School in Mukdahan province, obtained by cluster sampling. The research instruments were 1) learning management plans in the topic of Essay Writing with the Use of Concept Mapping, 2) an essay writing ability test and 3) a 5-scale rating questionnaire on satisfaction with essay writing. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation and t-test.

The research results were found that: 1. The post-learning essay writing ability of Mathayom Suksa I students after learning to write essay with the use of concept mapping was significantly higher than their pre-learning counterpart ability at the .05 level. 2. The overall satisfaction of the students with essay writing with the use of concept mapping was at the high level.

Keywords : 1. Concept Mapping 2. Essay Writing 3. Ability 4. Satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาไทยนอกจากจะแสดงถึงเอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยแล้วยังมีความสำคัญในแง่ของการติดต่อสื่อสาร การศึกษาเล่าเรียนและประกอบหน้าที่การงานซึ่งสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องเรียนภาษาไทย ไว้ว่า “ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มี

ความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป”

ฉะนั้น ภาษาไทยโดยเฉพาะทักษะการเขียนจึงเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ การติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะในยุคของการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ในสังคมปัจจุบัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาความสามารถในการรับและส่งสารของเด็กไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงรอบข้าง ยิ่งการสื่อสารสังคมออนไลน์มีความเจริญรุดหน้าไปมากเพียงใด การเขียนสื่อสารก็ยิ่งมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นคุณภาพของการเขียนที่สามารถสื่อสารได้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนาของผู้ส่งสารหรือความตระหนักในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมตามวัฒนธรรมทางภาษานั้นก็เป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งสองทักษะควบคู่กันไป

ด้วยความสำคัญของการเขียนภาษาไทยนี้ หลักหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดให้เรียนภาษาไทยในทุกระดับชั้นและหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 2 การเขียน ไว้ว่า “ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพและมีมารยาทในการเขียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 28-29) ซึ่งพอสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1ได้มุ่งพัฒนาความสามารถในการเขียน ได้แก่ การเขียนสื่อสารโดยการเขียนแนะนำตนเองและแนะนำสถานที่ การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนเรียงความเชิงพรรณนา การเขียนย่อความจากสื่อที่อ่านการเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อต่างๆ การเขียนจดหมายส่วนตัวและจดหมายกิจธุระและการเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้าและโครงการรวมทั้งปลูกฝังการมีมารยาทในการเขียน

จากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ ในปีการศึกษา 2560-2561 ที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสาระการเขียนไม่ผ่านการประเมินตามค่าเป้าหมายมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดและส่งผลต่อเนื่องถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในสาระการเขียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จังหวัดมุกดาหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ในปีการศึกษา 2560 มีผลการทดสอบเฉลี่ยในสาระการเขียน คิดเป็นร้อยละ 42.61 และในปีการศึกษา 2561 มีผลการทดสอบเฉลี่ย ในสาระการเขียน คิดเป็นร้อยละ 37.61 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับต้นสังกัดและคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (โรงเรียนเหล่าประชานุทิศ, 2561 : 3) ปัญหาด้านการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ยังส่งผลให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ วรณีย์ โสมประยูร (2534 : 28) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ภาษาไทยไว้ตอนหนึ่งว่า “มนุษย์ได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน เป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้เพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาบุคลิกภาพและสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ เพราะคนเราได้รับความรู้ ความคิดต่างๆ จากการฟัง การอ่านและการเขียนบันทึกไว้ เพื่อพูดหรือเขียนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจอีกทอดหนึ่ง การเขียนของนักเรียนที่อ่อนภาษาจึงทำให้อ่อนวิชาอื่นๆ ด้วย” ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนและสถานศึกษาจะต้องหากลยุทธ์ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการเขียนให้สูงขึ้น เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาภาษาไทย ด้านความสามารถในการเขียนและจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ อีกด้วย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิควิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของ บูซาน(Buzan) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยในการจัดระบบความคิดอันแสดงให้เห็นถึงการจัดกลุ่มความคิด การเชื่อมโยง การเน้นความสำคัญ การให้น้ำหนัก การผูก การต่อความคิดหรือข้อมูลต่างๆ เข้ากันอย่างเป็นระบบก่อนที่จะสื่อออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคดังกล่าว มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเขียนความเรียงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะเชื่อว่าเทคนิคแผนที่ความคิดจะช่วยในกระบวนการสอนเขียนและการจัดหมวดหมู่ความคิดของผู้เรียนจากความรู้ที่เป็นนามธรรมให้มองเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี(2551 : 388-389) ได้กล่าวไว้ว่า ผังความคิด(A Mind Map) เป็นรูปแบบหนึ่งของผังกราฟิกซึ่งเป็นผังทางความคิดที่ประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมาก ช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน”

จากเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย และการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเขียนอันจะทำให้ นักเรียนสามารถเขียนสื่อสารได้และมีนิสัยรักการเขียน มีมารยาทและรับผิดชอบในสิ่งที่เขียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากการศึกษาขั้นตอนและผลของการใช้แผนที่ความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการเขียนและเพิ่มแรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อการเขียน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยโดยนำวิธีการของ

แผนที่ความคิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนความเรียง และส่งเสริมให้นักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเขียนความเรียงวิชาภาษาไทย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้การเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆ รวมถึงการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่มีต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ความสามารถในการเขียนความเรียงของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิดอยู่ในระดับมาก

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้แนวทางการสอนภาษาไทยที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิดที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนความเรียง

4.2 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิด ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนความเรียง

4.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ ที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิด ได้พัฒนาความสามารถด้านการเขียนความเรียง

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 30 โรงเรียน รวม 79 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 1,658 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 18 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายชั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่

ความคิด จำนวน 9 แผน ใช้เวลาในการสอน 18 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนแนะนำตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเขียนบรรยาย/เล่าประสบการณ์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเขียนบรรยาย/เล่าประสบการณ์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเขียนเรียงความ เรื่อง แม่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การเขียนย่อความจากบทความ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การเขียนย่อความ/จดหมาย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การแสดงความคิดเห็นจากข่าว และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากนิทาน แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีคุณภาพและความเหมาะสมผ่านเกณฑ์การประเมิน IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถด้านการเขียนความเรียง เป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

6. ผลการวิจัย

6.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถด้านการเขียนความเรียงมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 39.05 และ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 61.00 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จังหวัดมุกดาหาร พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จังหวัดมุกดาหาร มีความพึงพอใจต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิดอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงและความพึงพอใจต่อการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ จังหวัดมุกดาหารอภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 นักเรียนมีความสามารถในการเขียนความเรียง หลังเรียนรู้อาศัยแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบแผนที่ความคิดสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการวาดเส้น ระบายสี เพื่อตกแต่งแผนที่ความคิดให้สวยงาม วิธีการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิด สามารถช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบ ช่วยในการจำและการจัดกระทำข้อมูล การสร้างภาพในใจแล้วจัด

หมวดหมู่ความคิด กำหนดและแสดงโครงเรื่องออกมาเป็นแผนภาพความคิด สามารถใช้ฝึกการวางโครงเรื่องในการเขียน การเตรียมการเขียนโดยพัฒนาความสามารถในการเขียนความเรียงทำให้เกิดความน่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน สังกะเสนจากผลงานเขียนของนักเรียนที่มีพัฒนาการด้านการเขียนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับดังนี้ ทิศนา แคมมณี (2552 : 389-400) ได้กล่าวว่า ผังความคิดเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวมโดยใช้เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิตและภาพแสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดและสาระนั้นๆ โดยเขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลางแล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดย่อยๆ จะใช้สัญลักษณ์เป็นตัวแทนความหมายของความคิดและความรู้สึกต่างๆ ได้แล้วสร้างผังความคิดให้สมบูรณ์ตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพระจันทร์ แสงเขตต์ (2557 : 78) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องพัฒนาความสามารถในการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน พบว่าความสามารถในการเขียนเรียงความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

7.2 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเขียนความเรียงโดยใช้แผนที่ความคิด อยู่ในระดับมาก เพราะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาความรู้หรือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังที่ Buzan (1996 : 59) กล่าวว่าไว้ว่า แผนที่ความคิด เป็นเทคนิคการจดบันทึกที่พัฒนาขึ้นจากความรู้เรื่องสมองและความทรงจำของมนุษย์ เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดรอบด้านและเป็นหน้าที่โดยธรรมชาติของจิตใฝ่มนุษย์ เป็นเทคนิคการเขียนอันทรงพลังซึ่งใช้กุญแจแห่งจักรวาลไปสู่ประสิทธิภาพที่ไม่มีขีดจำกัดของสมอง แผนที่ความคิดสามารถดัดแปลงให้เหมาะกับทุกๆ คน ที่ต้องการปรับปรุงการเรียน เมื่อใช้วิธีการแผนที่ความคิดมาช่วยในการวางแผนในการเขียน นักเรียนรู้สึกทำหายุ่งมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ มีความพึงพอใจและภูมิใจในผลงานเขียนของตนเอง เมื่อปฏิบัติงานเขียนและแก้ไขงานเขียนจนเสร็จสมบูรณ์ สังเกตได้ว่านักเรียนมีความตื่นตัว ตีใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพระจันทร์ แสงเขตต์ (2557 : 78) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียน อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อินทร์น้อย (2555 : 63) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงระวี ประจวบวัน (2553 : 86) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการเขียนความเรียง โดยใช้แบบฝึกทักษะที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนความเรียง ที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความ

คิดเห็นต่อด้านบทบาทครูในประเด็น การให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนสม่ำเสมอ ให้กำลังใจ กระตุ้นให้กล้าคิด กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการพัฒนาการเขียน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร สีบุตดี (2552 : 107) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ใช้การสรุปด้วยแผนผังความคิด ประกอบด้วยวิธีสอนของ สสวท. ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับความพึงพอใจมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งเพชร ต.ศิริวานิช (2550 : 45) ได้ศึกษาเทคนิคการใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสอนเขียนโดยใช้แผนผังความคิด โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก จากการศึกษางานวิจัยดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดส่งผลให้นักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถพัฒนาความสามารถได้ในทุกทักษะที่ต้องการพัฒนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนความเรียงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันยังส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขได้พัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเขียนควบคู่กันในคราวเดียวกันจึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิด ได้พัฒนาความสามารถด้านการเขียนความเรียง โดยใช้รูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ครูควรอธิบายรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ครูควรให้คำแนะนำดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการฝึกปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน นอกจากนี้ ครูควรเสริมแรง ให้กำลังใจนักเรียน เช่น การกล่าวชมเชย การให้รางวัลนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเต็มที่ และมีความพยายาม มุ่งมั่นตั้งใจเรียนต่อไป

8.2.3 ครูควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นกันเอง แสดงความเห็นใจ ไม่เร่งรัดให้อิสระแก่นักเรียนในด้านเนื้อหา รูปแบบการเขียนและเวลาที่เหมาะสม

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนที่ความคิดในเนื้อหาสาระหรือระดับอื่นๆ แล้วนำไปสอนเปรียบเทียบกับเทคนิคการสอนในรูปแบบอื่นๆ

8.3.2 ควรทำการวิจัยผลการใช้แผนที่ความคิดและความพึงพอใจในการเรียนกับเนื้อหาหรือระดับชั้นอื่นๆ

8.3.23 ควรศึกษารูปแบบการสอนเขียนในรูปแบบอื่นๆ เช่น การสอนเขียนที่ได้รับการตรวจแก้ไขโดยครู เพื่อนและตนเองหรือจะเป็นการสอนเขียนโดยใช้ทฤษฎีกระบวนการเขียนเชิงปัญญาร่วมกับกลยุทธ์พุทธิปัญญาและอภิปัญญา หรือการสอนตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **การวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ทิพาพร สืบบุตดี. (2552). **การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้การสรุปด้วยแผนผังความคิด(Mind Mapping) ประกอบด้วยวิธีสอนของ สสวท.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิตนา แคมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 11(ฉบับเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2551). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล บุญราศี. (2556). **ผลการใช้เทคนิค CIRC และผังความคิดที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุ่งเพชร ต.ศิริวานิช. (2550). **ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาความสามารถเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ. (2561). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ**. มุกดาหาร : โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ.
- วรรณิ โสมประยูร. (2534). **เทคนิคการสอนภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ยูแพคอินเตอร์.
- ศรีพระจันทร์ แสงเขตต์. (2557). **การพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- แสงระวี ประจวบวัน. (2553). **การพัฒนาการเขียนความเรียงโดยใช้แบบฝึกทักษะที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉรา อินทร์น้อย. (2555). **ผลการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบแผนที่ความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)**. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Buzan, Tony. (1996). **Use Your Head**. London : BBC Book.

10. คำขอบคุณ

การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภวรรณ เล็กวิไล และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหกร ที่ให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินการวิจัยอย่างใกล้ชิด ด้วยความเมตตาและเป็นกัลยาณมิตรตลอดมา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ นายวิจิตร พลธะรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ใช้สถานที่และใช้ นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างดำเนินการวิจัยในโรงเรียนแห่งนี้ และขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเครื่องมือและทำการทดลองเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานวิจัยนี้ทุกท่านที่กรุณาสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบคุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ให้ครูภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป